

Sreda, 14. november 2018

P8_TA(2018)0458

Izvajanje pridružitvenega sporazuma EU-Moldavija

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 14. novembra 2018 o izvajanju pridružitvenega sporazuma EU z Moldavijo (2017/2281(INI))

(2020/C 363/08)

Evropski parlament,

- ob upoštevanju člena 8 in naslova V, zlasti členov 21, 22, 36 in 37 Pogodbe o Evropski uniji, ter petega dela Pogodbe o delovanju Evropske unije,
- ob upoštevanju pridružitvenega sporazuma med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in njenimi državami članicami na eni strani ter Republiko Moldavijo na drugi strani, ki je začel veljati 1. julija 2016,
- ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij, zlasti tistih z dne 5. julija 2018 o politični krizi v Moldaviji po razveljavitvi županskih volitev v Kišinjevu ⁽¹⁾, z dne 15. novembra 2017 o vzhodnem partnerstvu med pripravami na vrh, ki bo novembra 2017 ⁽²⁾, z dne 4. julija 2017 o zagotavljanju makrofinančne pomoči Republikli Moldaviji ⁽³⁾ in z dne 21. januarja 2016 o pridružitvenih sporazumih/poglobljenih in celovitih območjih proste trgovine z Gruzijo, Moldavijo in Ukrajino ⁽⁴⁾,
- ob upoštevanju dejstva, da so bili novembra 2017 podpisani memorandum o soglasju, sporazum o posojilih in donacijski sporazum o makrofinančni pomoči v vrednosti 100 milijonov EUR za obdobje 2017–2018,
- ob upoštevanju moldavskega nacionalnega akcijskega načrta o izvajanju pridružitvenega sporazuma med Moldavijo in Evropsko unijo v letih 2017–2019 (v nadaljevanju moldavski akcijski načrt),
- ob upoštevanju skupnega delovnega dokumenta služb Evropske komisije in Evropske službe za zunanje delovanje o poročilu o izvajanju pridružitvenega načrta za Moldavijo z dne 3. aprila 2018 (SWD(2018)0094),
- ob upoštevanju skupnih izjav z vrhov vzhodnega partnerstva, nazadnje tiste z dne 24. novembra 2017 v Bruslju,
- ob upoštevanju sklepov Sveta za zunanje zadeve o Republikli Moldaviji z dne 26. februarja 2018,
- ob upoštevanju poročila organizacije Transparency International z naslovom Stanje korupcije: Armenija, Azerbajdžan, Gruzija, Moldavija in Ukrajina, ki je bilo objavljeno 2. julija 2015,
- ob upoštevanju mnenj in priporočil Urada za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi in Beneške komisije Sveta Evrope, zlasti z dne 15. marca 2018 o volilni reformi v Moldaviji,
- ob upoštevanju priporočil parlamentarne skupščine Euronest, foruma za civilno družbo vzhodnega partnerstva in drugih predstavnikov civilne družbe v Moldaviji,
- ob upoštevanju rezultatov obiska delegacije Odbora za zunanje zadeve v Moldaviji dne 3. in 4. aprila 2018,

⁽¹⁾ Sprejeta besedila, P8_TA(2018)0303.

⁽²⁾ UL C 356, 4.10.2018, str. 130.

⁽³⁾ UL C 334, 19.9.2018, str. 199.

⁽⁴⁾ UL C 11, 12.1.2018, str. 82.

Sreda, 14. november 2018

- ob upoštevanju strokovnih študij za Odbor za zunanje zadeve, ki vključujejo študijo o volilnih reformah v treh državah vzhodnega sosedstva – Ukrajini, Gruziji in Moldaviji ter vplivu na razvoj politike v teh državah, ki je bila objavljena 26. oktobra 2017 ⁽¹⁾, evropsko oceno izvajanja z naslovom Pridružitveni sporazumi med EU in Moldavijo, Gruzijo in Ukrajino, ki je bila objavljena 28. junija 2018 ⁽²⁾ ter študija z naslovom Razvoj institucionalnega okvira za izvajanje pridružitvenih sporazumov z Gruzijo, Moldavijo in Ukrajino, ki je bila objavljena julija 2018 ⁽³⁾,

  - ob upoštevanju člena 52 Poslovnika ter člena 1(1)(e) sklepa konference predsednikov z dne 12. decembra 2002 o postopku odobritve samoiniciativnih poročil in Priloge 3 k temu sklepu,

  - ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve in mnenja Odbora za mednarodno trgovino (A8-0322/2018),
- A. ker so se politični in gospodarski odnosi med Evropsko unijo in Republiko Moldavijo poglobili v okviru vzhodnega partnerstva, predvsem pa s tem, ko je bil 27. junija 2014 podpisan in je 1. julija 2016 začel veljati pridružitveni sporazum med EU in Moldavijo, ki je zajemal tudi poglobljeni in celoviti sporazum o prosti trgovini;
- B. ker pridružitveni sporazum temelji na skupnih vrednotah, ki zajemajo „spoštovanje demokratičnih načel, človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kakor so navedene v Splošni deklaraciji o človekovih pravicah in opredeljene v Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Helsinški sklepni listini iz leta 1975 s Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi ter Pariški listini za novo Evropo iz leta 1990“;
- C. ker se je Moldavija s tem sporazumom zavezala korenitim notranjim reformam, ki jih bo na podlagi zakonodaje in prakse EU izvedla na številnih področjih, nanašajo pa se na dobro upravljanje, gospodarski razvoj in okrepljeno sodelovanje z EU; ker se je EU, da bi podprla ta prizadevanja, zavezala, da bo Moldaviji zagotovila občutno finančno in proračunsko pomoč ter je v ta namen od leta 2007 poleg sredstev za regionalne programe dodelila sredstva v znesku 1,14 milijarde EUR;
- D. ker poglobljeni in celoviti sporazum o prosti trgovini za blago in storitve iz Moldavije omogoča privilegiran dostop do trga EU; ker se je zaradi tega sporazuma trgovina med Moldavijo in EU leta 2017 povečala za 20 % na 4 milijarde EUR; ker je EU trenutno največja trgovinska partnerica Moldavije, saj država z njo opravi več kot 55 % skupne trgovine; ker je EU tudi največji vlagatelj v Moldavijo; ker prvi podatki za leto 2018 potrjujejo pozitivni trend; ker stopnja uporabe preferencialov, ki za Moldavijo znaša 90 %, kaže, da je poglobljeno in celovito prostotrgovinsko območje prineslo koristi moldavskim podjetjem, delavcem in državljanom; ker je bil dosežen napredek na bistvenih področjih, kot so sanitarni in fitosanitarni ukrepi, tehnične prepreke za trgovino, carina in javna naročila; ker so bile v skladu z določbami iz poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju oblikovane notranje svetovalne skupine, ki so se doslej sestale trikrat;

⁽¹⁾ Študija z naslovom Volilne reforme v treh državah vzhodnega sosedstva – Ukrajini, Gruziji in Moldaviji ter vpliv na razvoj politike v teh državah, Evropski parlament, 26. oktober 2017.

⁽²⁾ Evropska ocena izvajanja z naslovom Pridružitveni sporazumi med EU in Moldavijo, Gruzijo in Ukrajino, Evropski parlament, 28. junij 2018.

⁽³⁾ Študija z naslovom Razvoj institucionalnega okvira za izvajanje pridružitvenih sporazumov z Gruzijo, Moldavijo in Ukrajino, Evropski parlament, julij 2018.

Sreda, 14. november 2018

- E. ker je EU v zameno za reforme na področju pravosodja in varnosti, vključno z bojem proti korupciji v Moldaviji, leta 2014 privolila v to, da bo državljanom Moldavije, ki imajo biometrični potni list, dovolila brezvizumski vstop v schengensko območje; ker je prednosti tega brezvizumskega režima v prvih štirih letih izvajanja izkoristilo več kot 1,5 milijona moldavskih državljanov;
- F. ker je EU večkrat izrazila zaskrbljenost, ker so se zaradi nedavnih odločitev moldavskih oblasti poslabšali demokratični standardi, na primer junija 2018, ko so bile iz dvomljivih razlogov in na nepregleden način razveljavljene lokalne volitve v Kišinjevu, julija 2017, ko je bila kljub negativnim priporočilom urada ODHR in Beneške komisije sprejeta volilna reforma, pa tudi ker ni napredka pri kazenskem pregonu odgovornih za bančno goljufijo v vrednosti 1 milijarde ameriških dolarjev, ki je bila razkrita leta 2014, in ker prihaja do vse pogostejših kršitev človekovih pravic, katerih tarča so zlasti neodvisni sodniki, novinarji in opozicijski poslanci;
- G. ker EU zaradi takšnega razvoja dogodkov leta 2017 ni izplačala zadnjih dveh obrokov v okviru programa pomoči za reforme pravosodnega sektorja, saj moldavske oblasti niso pokazale zadostne pripravljenosti za reformo tega sektorja, leta 2018 pa je EU ustavila izplačilo prvega obroka makrofinančne pomoči, ker niso bili izpolnjeni politični pogoji, priloženi k sklepu Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2017, v katerem je bilo navedeno, da je „temeljni pogoj za dodelitev makroekonomske pomoči ta, da država upravičenka spoštuje učinkovite demokratične mehanizme – vključno z večstrankarskim parlamentarnim sistemom – in pravno državo ter zagotavlja spoštovanje človekovih pravic“;
- H. ker razvoj dogodkov po teh odločitvah vzbuja nove skrbi, zlasti kar zadeva t. i. sveženj davčnih reform, sprejet julija 2018, pri katerem gre za zakonodajo o davčni amnestiji, s katero se povečuje tveganje za pranje denarja, pa tudi nadaljnji pritisk na opozicijo ter zatiranje miroljubnih demonstracij in majhnih, neodvisnih medijskih hiš, ki se trudijo ohraniti svoje dejavnosti, kljub sprejetju novega kodeksa avdiovizualnih medijskih storitev julija 2018;
- I. ker Moldavija na indeksu zaznave korupcije organizacije Transparency International leta 2017 med 180 državami skupaj z Azerbajdžanom in Malijem zaseda 122. mesto; ker je organizacija Novinarji brez meja na svetovnem indeksu svobode tiska Moldavijo med 180 državami uvrstila na 81. mesto, medtem ko je leta 2014 zasedala 56. mesto;

Splošna načela in skupne vrednote

1. poudarja pomen pridružitvenega sporazuma/poglobljenega in celovitega prostotrgovinskega območja in je seznanjen z napredkom, ki ga je doslej dosegla Moldavija; vztraja, da mora biti popolno izvajanje sporazuma in območja, zlasti ko gre za politične reforme, prednostna naloga, ki bo prispevala k nadaljnji poglobitvi odnosov države z EU, kar bo v korist vseh njenih državljanov, hkrati pa bo v skladu s politiko vzhodnega partnerstva plus, ki jo zastopa Parlament, odprla nove priložnosti;
2. izreka priznanje pogumnim tvorcem pozitivnih sprememb v Moldaviji, zlasti tistim, ki po bančnih goljufijah v letu 2014 v vrednosti 1 milijarde ameriških dolarjev (oziroma 12 % BDP) vodijo prizadevanja za reformo bančnega sektorja, katera bi bilo treba nadaljevati v skladu s pozivi EU in Mednarodnega denarnega sklada (MDS); pozdravlja, da je MDS julija 2018 kot uspešno ocenil izvajanje programa, ki ga sam sklad podpira; poziva moldavske politike in vse pravosodne organe, naj se pridružijo tem prizadevanjem, da bi v skladu z zavezami iz pridružitvenega sporazuma reformirali državo in se borili proti korupciji, saj je pomanjkanje politične volje ena glavnih ovir za verodostojne reforme; poziva vse politične sile h konstruktivnemu dialogu, ki bo koristil državi;
3. izraža resno zaskrbljenost zaradi nazadovanja na področju demokratičnih standardov v Moldaviji, pri čemer temeljne vrednote, ki se jim je Moldavija zavezala zlasti s pridružitvenim sporazumom, kot sta demokracija – vključno s poštenimi in preglednimi volitvami, pri katerih se upošteva volja državljanov, in večstrankarskim demokratičnim sistemom – in pravna država – vključno z neodvisnostjo sodstva –, spodkopavajo politični voditelji, s tem ko ju podrejajo poslovnim interesom, čemur velik del političnega razreda in sodstva niti ne nasprotuje, zaradi česar je Republika Moldavija država v primežu oligarhičnih interesov, v kateri je gospodarska in politična moč zgoščena v rokah peščice ljudi, ki uveljavljajo svoj vpliv na parlament, vlado, politične stranke, javno upravo, policijo, sodstvo in medije, to pa vodi v zelo nezadovoljivo izvajanje zakonodaje z malo koristmi za državljanje; ponovno izraža odločenost, da se bo za ohranitev skupnih vrednot osredotočil na izpolnjevanje zavez, ne pa na nekakšne neprepričljive geopolitične razloge;

Sreda, 14. november 2018

4. obžaluje namerno kršenje političnih pogojev, povezanih z demokratičnimi standardi v Moldaviji, zlasti nedavne spremembe nacionalne volilne zakonodaje, ki niso obravnavale nekaterih ključnih priporočil iz skupnega mnenja ODIHR in Beneške komisije, pa tudi odstranitev Dorina Chirurtocăje z mesta župana Kišinjeva in razveljavitev izvolitve Andreia Năstaseja, zaradi česar je EU začasno odložila izplačilo makrofinančne pomoči in plačila proračunske podpore;

5. ponavlja svoje stališče, da bi bilo treba odločitev o prihodnjem izplačilu makrofinančne pomoči sprejeti šele po izvedbi parlamentarnih volitev, načrtovanih v februarju 2019, in pod pogojem, da se izvedejo v skladu z mednarodno priznanimi standardi in jih ocenijo specializirani mednarodni organi, ter da bi bilo treba plačila v okviru vseh programov proračunske pomoči zadržati, dokler ne bo večjega napredka na področju demokratičnih standardov, vključno z reformo sodstva in sodnimi ukrepi zoper odgovorne za bančno goljufijo v skladu z resolucijo Evropskega parlamenta z dne 5. julija 2018; medtem poziva Komisijo in ESZD, naj po možnosti usklajeno s pomočjo drugih držav članic EU nadaljujeta s prerazporejanjem sredstev za podporo civilni družbi in neodvisnim medijem v Moldaviji ter zasebnega sektorja in lokalnih organov, tudi z novimi partnerskimi in razvojnimi projekti, ter naj usklajujeta prizadevanja z drugimi organizacijami, kot je Mednarodni denarni sklad, da se zagotovi večja skladnost pogojevanja finančne pomoči; s previdnostjo pričakuje rezultate pregleda volilne zakonodaje, ki ga opravlja pravni odbor moldavskega parlamenta za imenovanja in imunitete; poziva Evropsko komisijo, naj oblikuje mehanizem za spremljanje reform, ki bo vključeval jasna merila;

6. opozarja na vsebino členov 2 in 455 pridružitvenega sporazuma, v skladu s katerima je spoštovanje demokratičnih načel njegova bistvena sestavina, kršitev katere lahko privede do opustitve pravic, ki iz sporazuma izhajajo; opozarja, da bodo potrebna velika prizadevanja za nadaljnje izpolnjevanje meril na področju boja proti korupciji in pranju denarja; zahteva, naj se vsi prihodnji sporazumi pogojujejo tudi z reformo sodstva ter temeljito preiskavo in kazenski pregon odgovornih za goljufijo v vrednosti milijarde ameriških dolarjev; opozarja tudi na merila za boj proti korupciji in pranju denarja, ki so povezana s politiko vizumske liberalizacije;

Vzpostavljene institucionalni okvir za izvajanje sporazuma

7. pozdravlja, da je Moldavija v skladu z zavezami iz pridružitvenega sporazuma sprejela številne zakone; vseeno poudarja, kako pomembno je hitro in popolno izvajanje teh zakonov, da bi uresničili končni cilj pridružitvenega sporazuma ter občutno in trajno izboljšali življenjske razmere navadnih državljanov Moldavije;

8. poziva k tesnejši vključitvi Parlamenta, predsednika vlade ter ministra za zunanje zadeve in evropsko povezovanje Moldavije v zagotavljanje političnega nadzora na visoki ravni in spremljanje izvajanja pridružitvenega sporazuma, zlasti z nenehno racionalizacijo ustreznih parlamentarnih in vladnih struktur, izboljšanjem upravne zmogljivosti, usklajevanjem in sinhroniziranjem načrtov strokovnih ministrstev ter njihovim popolnim in učinkovitim izvajanjem;

9. pozdravlja ustanovitev medparlamentarne skupščine Gruzije, Moldavije in Ukrajine ter njeno prvo sejo 8. in 9. junija 2018 v Kijevu; spodbuja to skupščino, naj nadzira tudi izvajanje pridružitvenih sporazumov;

10. poziva moldavske oblasti, naj vložijo več truda v izvajanje pridružitvenega sporazuma in naj organizirajo svoje ukrepe, zlasti prek nacionalnega akcijskega načrta za izvajanje pridružitvenega sporazuma, glede na specifične sektorje in posebne rezultate, ki naj bi se dosegli, ne pa glede na člene pridružitvenega sporazuma, da bi razvile podroben prednostni vrstni red in zaporedje ukrepov na podlagi ocene učinka, ki ju pripravijo posebne strokovne enote;

11. poziva ESZD in Evropsko komisijo, naj – glede na napredek na področju demokratičnih standardov – ustanovita posebno podporno skupino EU za Moldavijo, da bi povečali prenos strokovnega znanja, zlasti o približevanju moldavske zakonodaje pravu EU, in po izpolnitvi pogojev uskladili zagotavljanje finančne pomoči Moldaviji za podporo izvajanju pridružitvenega sporazuma;

Sreda, 14. november 2018

12. poziva ESZD in Evropsko komisijo, naj okrepi notranje zmogljivosti za izboljšanje spremljanja izvajanja pridružitvenega sporazuma, zlasti z znatnim povečanjem temu namenjenih človeških virov, ter za približevanje kvalitativni oceni napredka, zlasti z uvedbo postopkov pregledovanja za ocene dejansko dosežene ravni usklajenosti s pravnim redom EU, kot to zahteva pridružitveni sporazum;

13. pozdravlja okrepljeni dialog na ministrski ravni z Moldavijo in drugimi pridruženimi partnericami, kar zadeva reforme, povezane s pridruženjem, na področju trgovine, in podpira – ob upoštevanju napredka na področju demokratičnih standardov – začetek takih dialogov na drugih področjih, zajetih v pridružitvenem sporazumu, vključno s političnimi vprašanji, pravosodjem, svobodo in varnostjo ter sektorskim sodelovanjem;

14. opozarja na mnenje Beneške komisije o volilni reformi v Moldaviji, ki ga tudi sam podpira, in sicer, da ni bilo zadostnega soglasja za spremembe v smeri mešanega volilnega sistema za parlamentarne volitve (razen podpore Demokratične stranke in Socialistične stranke) in da bi lahko ta privedel do neprimerne vpliva poslovnih interesov na kandidate; zato ponovno poziva moldavske organe, naj izboljšajo volilni sistem in tako zagotovijo, da bodo prihodnje volitve odražale voljo moldavskih državljanov, ne pa majhnega števila izbrancev; moldavske organe tudi poziva, naj v celoti izvajajo priporočila urada ODIHR, zlasti glede financiranja strank ter svobode in pluralnosti medijev; ponovno izraža pripravljenost Parlamenta za opazovanje naslednjih parlamentarnih volitev v Moldaviji;

Politični dialog in reforma, sodelovanje na področju skupne zunanje in varnostne politike

15. izraža zaskrbljenost zaradi sprememb zakonika o avdiovizualnih medijskih storitvah, ki so bile sprejete v zadnjem trenutku julija 2018 in o katerih ni bilo posvetovanj s civilno družbo; poziva moldavske organe, naj v celoti izvajajo kodeks v skladu z evropskimi standardi za svobodo in pluralizem medijev, kot sta priporočili Evropska komisija in Beneška komisija; poudarja, da so v tem procesu pomembna dejanska posvetovanja s civilno družbo in neodvisnimi mediji ter sprejetje novega zakona o oglaševanju; poudarja, da se je treba izogniti vsem poskusom ogrožanja pluralizma medijev, zlasti tistim, ki bi dodatno spodbujali kartelno urejanje medijskega trga in z njim povezanega oglaševalskega trga; poziva moldavske oblasti, naj sprejmejo novi zakon o oglaševanju po pristnem posvetovanju s civilno družbo; z zaskrbljenostjo opaža, da so mediji trenutno zelo monopolizirani in podrejeni političnim in poslovnim skupinam v državi; poziva k preglednosti lastništva medijev in zagotavljanju namenske pomoči za neodvisne medije, zlasti lokalne, da bodo lahko izpolnjevali zahteve iz kodeksa, kar zadeva obvezne lokalne vsebine; poudarja pomen zagotavljanja resnične neodvisnosti regulativne agencije za medije;

16. pozdravlja reformna prizadevanja na področjih javne uprave in upravljanja javnih financ ter spodbuja nadaljnje ukrepe za povečanje preglednosti;

17. pozdravlja dobro sodelovanje na področju skupne zunanje in varnostne politike ter zlasti visoko stopnjo usklajenosti z izjavami na področju te politike, pa tudi sodelovanje pri misijah in operacijah skupne varnostne in obrambne politike in pa sodelovanje Moldavije z zvezo NATO; je seznanjen z napredkom pri sprejemanju nove nacionalne obrambne strategije in akcijskega načrta za njeno izvajanje za obdobje 2017–2021, potem ko je moldavski predsednik umaknil nacionalno varnostno strategijo; pozdravlja začetek veljavnosti sporazuma o izmenjavi tajnih podatkov med EU in Moldavijo;

18. izraža pohvalo moldavskim organom za postopno izboljšanje odnosov s Tiraspolom, zlasti z izvajanjem ukrepov za krepitev zaupanja, vključno z odprtjem mostu Gura Bicului-Bîcioc in podpisom dodatnih šestih protokolov, s čimer se je izboljšalo življenje državljanov na obeh straneh reke Dnester; ponovno izraža popolno zavezanost EU in njeno podporo suverenosti in ozemeljski celovitosti Moldavije ter prizadevanjem za mirno rešitev pridnestrškega vprašanja; brez zadržkov podpira prizadevanja OVSE, EU in drugih deležnikov ter spodbuja organe, naj sodelujejo zlasti z MSP iz Pridnestrja, da bi nadgradili doseženo raven sodelovanja, in naj si dodatno prizadevajo za spoštovanje človekovih pravic ter spoštujejo vse sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice; poziva moldavske organe, naj si dodatno prizadevajo za izvajanje spremenjenega zakona o posebnem pravnem statusu Gagauzije;

Sreda, 14. november 2018

Pravna država in dobro upravljanje

19. poziva organe, naj predvsem z nadaljnjim dodeljevanjem ustreznih sredstev, preglednimi izbirnimi postopki, pri katerih bodo sodelovali neodvisni strokovnjaki za zaposlovanje, in s sprejetjem ustavnih sprememb v skladu s priporočili Beneške komisije, ki bodo zlasti usmerjene v odpravo začetnega petletnega mandata sodnikov, spremembo sestave in okrepitev vloge vrhovnega sodnega sveta ter odpravo pooblastila moldavskega parlamenta za imenovanje sodnikov vrhovnega sodišča, poskrbijo za neodvisnost, nepristranskost in učinkovitost sodstva in specializiranih protikorupcijskih institucij, tako tudi vrhovnega sveta tožilcev, nacionalnega centra za boj proti korupciji in urada tožilca za boj proti korupciji, nacionalnega organa za integriteto in agencije za odvzem premoženjske koristi; je še vedno zelo zaskrbljen zaradi selektivnih sodnih praks moldavskega sodstva in poudarja, da to po navedbah iz najnovejših poročil organizacije Transparency International trpi zaradi omejene neodvisnosti od izvršilne veje oblasti in se uporablja kot instrument proti političnim nasprotnikom in poslovnim interesom; ugotavlja, da je pomembno pridobiti čvrste izkušnje pri preiskavah primerov korupcije, tudi v zelo izpostavljenih primerih;

20. pozdravlja zakonodajne spremembe, sprejete julija 2018, ki naj bi okrepile izbor in napredovanje sodnikov na podlagi uspešnosti, pa tudi njihovo odgovornost;

21. na podlagi ugotovitev in priporočil iz prvega in drugega Krollovega poročila, ki bi morali biti objavljeni v celoti, znova poziva k hitremu in transparentnemu kazenskemu pregonu vseh odgovornih za bančne goljufije v višini 1 milijarde USD, ki so bile razkrite leta 2014, ter odvzem ukradenih sredstev; je seznanjen s strategijo za izterjavo premoženja, ki so jo sprejeli moldavski organi, a z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je bila preiskava v tej zadevi precej neučinkovita; poudarja, da morajo sodišča začeti upoštevati trdne dokaze in čim prej na javni obravnavi razsojati o zadevah, ki čakajo na obravnavo oziroma so v postopku preiskave, zlasti primer Ilhana Shora; poudarja, da je politična odločitev za reševanje bank z javnimi sredstvi še dodatno povečala resno nezaupanje v moldavsko politiko; poziva Svet, naj preuči možnost sankcij zoper posameznike, ustrezne države članice EU pa poziva, naj podprejo preiskavo;

22. je zaskrbljen, ker se je z zaletavim sprejetjem tako imenovanega svežnja fiskalnih reform julija 2018, ki vključuje shemo davčne amnestije in tako omogoča legalizacijo nezakonito pridobljenega premoženja, povečalo tveganje pranja denarja; poziva k spremembi tega svežnja, da bi se odpravile te vrzeli, medtem pa se zavezuje, da bo še naprej zelo pozorno spremljal njegovo izvajanje ter se pri tem usklajeval s Komisijo, ESZD in drugimi mednarodnimi organizacijami;

23. poudarja, da je treba obravnavati in odvracati drugi pojave organiziranega kriminala, vključno s tihotapljenjem orožja, trgovino z ljudmi in pranjem denarja v velikem obsegu, zlasti iz Rusije; poudarja, da so sodniki odgovorni za uveljavljanje pravne države in da bi morali pravnomočno obsojeni sodniki prestati svoje kazni;

24. poziva, naj se po zgledu Ukrajine na spletu omogoči neposredni vpogled v elektronske izjave politikov in uradnikov na višjih položajih;

25. poziva moldavske organe, naj spoštujejo mednarodna načela in vzdržujejo dobro prakso, ki ustvarja ugodno okolje za civilno družbo; poudarja bistveno vlogo civilne družbe pri spremljanju izvajanja reform, pa tudi pri spodbujanju preglednosti in odgovornosti javnih institucij; pričakuje predvsem, da prihodnja zakonodaja ne bo nikoli omejevala domačega ali tujega financiranja moldavskih nevladnih in civilnodružbenih organizacij ali prekomerno povečevala njihovo upravno obremenitev in obremenitev poročanja; obžaluje, da je bila udeležba državljanov v številnih primerih omejena, na primer marca 2018, ko je osrednja volilna komisija zavrnila vlogo za organizacijo referendumu o spremembah volilnega sistema;

Sreda, 14. november 2018

Spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin

26. izraža zaskrbljenost, ker kaže, da se prostor za civilno družbo v državi vse bolj oži, in poziva organe, naj nemudoma ustavijo neupravičene ali nesorazmerne kazenske postopke, med katerimi so tudi takšni, ki temeljijo na izmišljenih obtožbah, in selektivno pravičnost zoper politične nasprotnike, njihove odvetnike in/ali družine; kritizira, da države članice EU oziroma delegacija ESZD vse težje spremljajo sodne procese, ki potekajo za zaprtimi vrati; je posebej zaskrbljen nad postopki, ki so uperjeni zoper zagovornike človekovih pravic, neodvisne sodnike, kot sta Domnica Manole in Gheorghe Balan, novinarje in kritike vlade ali predsednika demokratične stranke Moldavije, Vladimirja Plahotniuca; poziva oblasti, naj zagotovijo pravico do poštenega sojenja in spoštovanje človekovih pravic v prostorih za pridržanje; poudarja, da je treba učinkovito preiskati obtožbe glede mučenja v institucijah za pridržanje in psihiatričnih ustanovah; poziva organe, naj zagotavljajo tudi spoštovanje svobode zbiranja in izražanja ter zlasti organiziranja miroljubnih demonstracij in dosledno spoštovanje te temeljne pravice v skladu z mednarodnimi standardi;

27. pozdravlja sprejetje nove nacionalne strategije za enakost spolov v letu 2017 in poziva organe, naj poskrbijo, da se bo v celoti izvajala;

28. organe poziva, naj si bistveno bolj prizadevajo za spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, zlasti za ranljive skupine, tako da se borijo proti še vedno zelo zaskrbljujočim sovražnemu govoru, nasilju, družbenemu izključevanju in diskriminaciji oseb LGBTQI, invalidov in manjšin, kot je romska populacija, pa tudi proti sovražnemu govoru in diskriminaciji na podlagi spola ali politične pripadnosti;

29. odločno obsoja nedavno izročitev turških državljanov Turčiji/njihovo ugrabitev zaradi njihovih domnevnih povezav z gibanjem Gülen, s čimer so bile kršene pravna država in temeljne človekove pravice; poziva moldavske oblasti, naj zagotovijo, da se bodo zahteve tretjih držav za izročitev obdelale na pregleden način, pri čemer se bodo sodni postopki upoštevali popolnoma v skladu z evropskimi načeli in standardi;

Trgovinsko in gospodarsko sodelovanje

30. pozdravlja, da se je kot posledica začetka veljavnosti poglobljenega in celovitega prostotrgovinskega območja precej povečal uvoz moldavskih proizvodov v EU ter dejstvo, da je EU največja vlagateljica v Moldavijo, obžaluje pa, da to ni privedlo do izboljšanja socialnega in ekonomskega položaja državljanov; svari, da utegne biti ogrožena podpora državljanov za proevropska usmeritev države, če ne bo napredka pri izboljševanju življenjskega standarda prebivalstva;

31. želi spomniti, kako pomembna sta neodvisno sodstvo in boj proti korupciji, pa tudi zmanjšanje upravnih in birokratskih bremen za izboljšanje naložbenega in poslovnega okolja;

32. spodbuja nadaljnji napredek na področjih sanitarnih in fitosanitarnih standardov ter zaščite geografskih označb;

33. poziva k učinkoviti skladnosti s členi o trgovini in trajnostnem razvoju ter z mednarodnimi obveznostmi, zlasti pa k ustreznemu izvajanju temeljnih konvencij Mednarodne organizacije dela;

34. meni, da je regulativno zблиževanje s pravnim redom EU osrednji element poglobljenega in celovitega prostotrgovinskega območja, saj je dejanski dostop do trga in reform EU zelo odvisen od ustreznega izvajanja in uveljavljanja ustrezne zakonodaje; je seznanjen s pomembnimi izzivi, ki jih to pomeni za vodstvo, institucije in javno upravo v Moldaviji, ter spodbuja Komisijo, naj zagotovi primerno tehnično in finančno podporo;

Sreda, 14. november 2018

Energija in druga področja sodelovanja

35. pozdravlja razglasitev energetskega zakona v letu 2017, ki je nadaljnji korak k prenosu tretjega energetskega svežnja, in spodbuja konkretne ukrepe, s katerimi bi zagotovili neodvisnost regulativne agencije za energetiko ANRE; priznava prizadevanja Moldavije za spodbujanje obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti ter meni, da je bistveno okrepiti metode agro-ekološkega kmetovanja v okviru trajnostnega razvoja podeželja;

36. poziva k odločnejšemu ukrepanju na področju varstva okolja, zlasti pri upravljanju vode reke Dnester, ravnanja z odpadki in podnebnih sprememb, zlasti z izvajanjem in usklajevanjem zakonodaje;

Institucionalne določbe

37. poziva EU, njene države članice in Moldavijo, naj še povečajo prizadevanja pri obveščanju v zvezi z izvajanjem pridružitvenega sporazuma in pričakovanimi koristmi s tem povezanih reform in tesnejše povezanosti z Evropsko unijo za državljane Moldavije; poudarja, da se je treba proti ruskim dezinformacijam boriti z dostopnimi kakovostnimi informacijami na podlagi podatkov, in sicer v vseh glavnih jezikih, ki se uporabljajo v Moldaviji;

38. ponavlja svojo odločenost okrepiti spremljanje izvajanja mednarodnih sporazumov z vzhodnimi partnerji EU; znova poziva Komisijo in ESZD, naj Parlamentu in Svetu pogosteje predložita redna pisna poročila o izvajanju teh sporazumov;

39. meni, da je praksa vključevanja moldavskih oblasti vse od faze priprave ustrezne zakonodaje koristna in da je zaradi tega proces bolj vključujoč, stroški tranzicije za Moldavijo pa nižji, in poziva Komisijo, naj v celoti izkoristi postopke predhodnega posvetovanja;

40. ugotavlja, da se ocenjevanje izvajanja poglobljenega in celovitega prostotrgovinskega sporazuma osredotoča predvsem na trgovinske tokove in prepreke za trgovino; poziva Komisijo, naj spremlja in ocenjuje ustrezno izvajanje poglobljenega in celovitega prostotrgovinskega sporazuma, pri tem pa naj bo posebej pozorna na prenos in izvajanje pravnega reda, pa tudi na posledice za moldavsko družbo, ter poskrbi za javno in izčrpno letno poročanje, tudi o tehnični in finančni podpori, ki jo zagotavlja EU;

41. poziva ESZD in Komisijo, naj vsa letna poročila o izvajanju pridružitve objavita istočasno, hkrati z njimi pa še primerjalno oceno stopnje napredka pri izvajanju pridružitvenega sporazuma/poglobljenega in celovitega sporazuma o prosti trgovini v vsaki pridruženi partnerski državi, in sicer glede na specifična merila;

42. odločno poudarja, da je treba pripraviti letna poročila o izvajanju pridružitvenih sporazumov;

o

o o

43. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Evropski komisiji in podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter predsedniku, vladi in parlamentu Republike Moldavije.
